

ХРОНІКА КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ УКРАЇНИ у грудні 2021 року

(оглядова довідка за матеріалами
преси, інтернету та неопублікованими документами)

Загальні питання

1 грудня в Києві, в Українському національному інформаційному агентстві «Укрінформ» презентовано проєкт «Моя незалежність», підготовлений Міністерством культури та інформаційної політики України разом із Державним агентством України з питань мистецтв і мистецької освіти до 30-річчя Незалежності України. Проєкт склали 26 документальних короткометражних стрічок про кожен регіон країни, Київ і Крим, про талановитих українців, які представляють свій рідний край. Героями фільмів стали, зокрема: музикантка Н. Жижченко (*ОНУКА*), письменник С. Жадан, телеведучий і громадський діяч О. Педан, акторки Н. Сумська й І. Вітовська-Ванца, співак В. Харчишин, піаніст О. Ботвінов. Над створенням кіносерії працювали сценаристки А. Смикало та С. Лихограй, режисери В. Рудик, К. Лемешинська, О. Даруга, А. Оленич, композитори О. Горбик і А. Пономарьов.

17 грудня в Міністерстві культури та інформаційної політики України відбулось урочисте нагородження переможців мистецьких премій, які щорічно проводить та організовує Державне агентство України з питань мистецтв і мистецької освіти. Відзнаки отримали: соліст Національної філармонії України А. Баришевський (лауреат премії імені Л. М. Ревуцького за концертні програми академічної музики 2017–2019 років); композитор Є. Станкович (лауреат премії імені Б. М. Лятошинського за Концерт № 4 для скрипки та симфонічного оркестру); художниця Н. Борисенко (лауреатка премії імені Катерини Білокур за цикл творів «Безмежність синіх обривів»); художниця Я. Шульц (лауреатка премії імені М. Г. Деревуса за серію ілюстрацій до книги Е. Хемінгуей «Старий і море»); письменниця, поетеса Т. Кузан (П'янкova) (лауреатка премії імені Олесь Гончара за роман «Чужі гріхи»); письменник О. Гавриш (лауреат премії імені М. В. Гоголя за книгу «Казки баби Гавришихи»).

Премію Кабінету Міністрів України імені Лесі Українки за літературно-мистецькі твори для дітей та юнацтва цього року здобули: книга Л. Ніцой «Незламні мураші», серія казок «Киці-мандрівниці» у художньому оформленні Д. Печенкіна, вистава Херсонського обласного академічного музично-драматичного театру імені Миколи Куліша «Легенда про Дракона» (автор

С. Новачук, режисер-постановник І. Корольова), повнометражний ігровий фільм К. Горностай «Стоп-Земля». Ініціатор й організатор премії – Державний комітет телебачення і радіомовлення України.

У Чернівцях визначено лауреатів Міжнародної літературно-мистецької премії імені Ольги Кобилянської. Цього разу премію отримали: з. а. України, доцентка Київського національного університету театру, кіно і телебачення імені І. К. Карпенка-Карого Л. Недін (номінація «Театральне мистецтво»), художник, викладач Новоселицької художньої школи у Чернівецькій області В. Теут (номінація «Живопис»), літературознавець і поет з Румунії І. Ковач (номінація «Художня література»).

17 грудня у Тернополі відбулося підсумкове засідання Громадської ради з присудження Всеукраїнської літературно-мистецької премії імені Братів Богдана та Левка Лепких. Нагороду за 2021 рік здобули: головний диригент академічного камерного хору «Бревіс» Тернопільської обласної філармонії С. Дунець (за популяризацію творчості братів Лепких); заступниця головного редактора газети «Вільне життя плюс» Г. Садовська (за двокнижжя «Де твій берег, Україно?»); письменниця Л. Любарська (за поему «І Бог нам Лепкого послав» і поетичні збірки «Був 2014 рік...» та «Осене моя барвіста»); головний художник Тернопільського обласного академічного театру актора і ляльки В. Якубовський (за художнє оформлення вистав «Казка про Ксеню і дванадцять місяців» і «Сотниківна» за твором Б. Лепкого, за ілюстрації до збірок творів Б. Лепкого для дітей).

Вшанування пам'яті

До 160-ї річниці від дня народження громадського та культурного діяча, публіциста, благодійника Євгена Чикаленка Український інститут національної пам'яті презентував 21 грудня новий документальний фільм «Меценат України – Євген Чикаленко», створений з ініціативи Південного міжрегіонального відділу УІНП. 3 грудня на малій батьківщині мецената в селі Мардарівка на Одещині було відкрито його погруддя (скульптор В. Рожик).

З нагоди 100-ліття українського художника, скульптора М. Дзиндри 27 грудня у Львові показали 3D-мапінг на фасаді Ратуші, присвячений творчості митця. Його створила за підтримки управління культури Львівської міської ради студія креативного виробництва *Kurbas Production*. Під час аудіовізуального дійства можна було побачити роботи М. Дзиндри, їх особливості та деталі.

День пам'яті Романа Віктюка відбувся 17 грудня у львівському Першому академічному театрі для дітей та юнацтва. В межах заходу організовано виставку «Браво, Віктюк!» із особистими речами й архівними світлинами режисера та вечів спогадів, який зібрав у театрі друзів, колег і шанувальників Р. Віктюка.

21 грудня в центрі Києва відкрито меморіальну дошку народному художнику України Володимирі Костецькому. Роботи живописця зберігаються в Національному художньому музеї України та Національному музеї Тараса Шевченка.

У Краматорську на Донеччині встановлено пам'ятник загиблому школяреві Степану Чубенку, якого було закатовано російськими окупантами влітку 2014 року (скульптор І. Нестеренко).

Благодійність. Меценатство

18 грудня у Львівському національному академічному театрі опери та балету ім. С. Крушельницької відбувся благодійний мистецький вечір «Що загинуло – Воскресне», кошти з якого буде спрямовано на створення основної експозиції майбутнього Національного музею Голодомору-геноциду в Києві. На заході символічно пролунала Друга симфонія Г. Малера «Воскресіння» у виконанні хору та оркестру Львівської національної опери. Також присутнім було представлено проєкт «Національна книга пам'яті жертв Голодомору 1932–33 років в Україні».

Культура та мистецтво в прифронтовій зоні

9 грудня на Луганщині на базі місцевого Палацу культури і мистецтв у Станиці Луганській відкрито громадський простір «МОЯ Станиця HUB». В оновленому приміщенні створено умови для неформальної освіти, спілкування, розвитку та відпочинку мешканців селища різного віку. Зокрема тут функціонуватимуть творчі гуртки та медіашкола, обладнані сучасною технікою, а також кінозал і дитячі ігрові зони.

Регіональна культурна політика

7 грудня у Чернівцях представлено проєкт «Терра Буковина – мистецькі магніти». Його сформували тематичні відеоролики, відзняті на унікальних природних та історичних туристичних локаціях регіону, зокрема, таких як гора Томнатик, озеро Буковинське око, Смугарські водоспади, Чернівецький обласний державний музей народної архітектури та побуту та інші. Презентували родзинки краю колективи обласної філармонії ім. Д. Гнатюка – симфонічний академічний оркестр, Буковинський ансамбль пісні і танцю ім. А. Кушніренка, Академічний камерний хор «Чернівці». Ініціаторкою проєкту виступила артистка Чернівецької обласної філармонії Р. Косар за підтримки Буковинського культурного фонду.

24 грудня у Вижниці Чернівецької області відкрито музей легендарного вокально-інструментального ансамблю «Смерічка». Його облаштовано в місцевому будинку культури, в приміщенні, де раніше музиканти влаштовували репетиції. Культурний простір оформлено в стилі *Hard Rock Cafe* з гітарами та сценічним одягом, афішами, світлинами, вініловими платівками. Проєкт створено за підтримки Буковинського культурного фонду як місце зустрічей, дискусій, воркшопів, перегляду відеофільмів, проведення мистецьких подій.

Мистецькі події

З нагоди 105-річчя «Щедрика» та 100-річчя початку світового турне мелодії М. Леонтовича Міністерство закордонних справ України разом із Мініс-

терством культури та інформаційної політики України та Державним агентством України з питань мистецтв та мистецької освіти запустило масштабну культурно-мистецьку кампанію «Щедрик. Магія Різдва». Розпочалася акція 18 грудня у Києві святковим концертом на Михайлівській площі, під час якого пролунали як мелодія «Щедрика», так і інші різдвяні колядки та пісні у виконанні українських співаків, хорів та оркестрів, зокрема, Національного заслуженого академічного симфонічного оркестру України, Національної заслуженої академічної капели України «Думка», джазового вокального чоловічого секстету «MANSOUND», З. Огневич, *KRUTЬ* та інших. Концерт супроводжувався 2D і 3D анімацією. На будівлі Дипломатичної академії України на Михайлівській площі було представлено чотири історичні етапи «Щедрика»: язичницький період й український контекст пісні, європейський, американський період та сучасність. Відеомапінг транслювався у вечірні години 18, 19, 25 та 26 грудня.

23 грудня у столиці презентовано проєкт «Різдво Олександра Кошиця на Андріївському узвозі». Головною подією заходу стало відкриття пам'ятних дошок на честь українського композитора, диригента, творця Республіканської капели Олександра Кошиця. В межах ініціативи «Українська історія в камені» організаторам вдалося встановити дошки відразу за двома адресами, де мешкав композитор: на фасаді Літературно-меморіального музею М. Булгакова (скульптор О. Пергаменщик) та на будівлі неподалік Театру на Подолі (скульптор О. Михайлицький). Під час урочистостей виступила Народна хорова капела «Дніпро» у супроводі Духового оркестру Військового інституту телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут. У Київському академічному драматичному театрі на Подолі з нагоди відкриття проєкту «Різдво Олександра Кошиця на Андріївському узвозі» було представлено виставку дослідниці Т. Пересунько «Світовий тріумф "Щедрика" – 100 років культурної дипломатії України». Презентовано також фрагменти Кубанської експедиції О. Кошиця (з архівів Осередку української культури та освіти Вінніпега, Канада). У виконанні вокально-хорової студії при Національному заслуженому академічному українському народному хорі України імені Григорія Верьовки на Андріївському узвозі пролунав «Щедрик» в обробці М. Леонтовича. Організаторами заходів виступили громадські організації «Музичний батальйон», «Народний музей України», «Всесвітній день вишиванки», «Інститут Леонтовича» та Київський академічний драматичний театр на Подолі.

11–26 грудня на кількох локаціях Житомира тривав перший міжнародний мультикультурний фестиваль *Ars Teteriv Stage*, який має на меті налагодження зв'язків між митцями. Цього року фестиваль презентував декілька напрямів: сучасне візуальне мистецтво, класичну й академічну музику, мультимедійні та міждисциплінарні види мистецтв. Зокрема відбулася прем'єра перформансу «Спірна територія», над яким працювали троє митців – хореографка та перформерка О. Кебас, композитор і головний диригент Житомирського академічного українського музично-драматичного театру ім. І. Кочерги С. Вілка та медіартист С. Дишлевий. В межах фестивалю представлено також першу персональну виставку графічних плакатів житомирянки О. Василенко «Над кордонами», яку

дизайнерка присвятила творам видатних українських і польських композиторів. Музична програма заходу включала, зокрема, концерт вокально-фортепіанної музики за участі соліста формації *Nova Opera* А. Кошмана та музиканта І. Рябова, творчу зустріч із композитором і диригентом В. Рунчаком, сольну програму «Світло і тінь» співачки В. Забавки та інші події. Фестиваль реалізовано за ініціативи громадської організації «Мистецька Ліга» за підтримки Управління культури Житомирської міськради.

15 грудня в Коломиї на Івано-Франківщині пройшов фестиваль «Покутські фестони», який продемонстрував красу традицій Покутського краю. У програмі – хода учасників свята в традиційних строях регіону, виступи народних колективів та автентичні страви. На фестивалі вперше було продемонстровано унікальний чоловічий танець Сербен, родом із села Чортовець. Захід відбувся в межах форуму-презентації новоствореного Всеукраїнського товариства «Покуття», покликаного досліджувати та пропагувати покутську культуру. Створення осередку присвячено 95-річчю Національного музею народного мистецтва Гуцульщини та Покуття.

Креативні індустрії

4 та 5 грудня громадська організація «Артцентр “Антре”» провела у Львівському палаці мистецтв *LVIV ETHNO SHOW*, в межах якого відбувся показ колекцій українських дизайнерів і художників в етностилі. Родзинкою програми став спеціальний показ колекції старовинного українського строю від львівських колекціонерів. Організатори залучили до заходу дівчат з інвалідністю, які дефілювали в дизайнерському одязі від творчої студії «DIVchA». В межах соціальної ініціативи люди з інвалідністю мали змогу також представити свої вироби на виставці-ярмарці. Музичний супровід заходу забезпечили етногурти та вуличні музиканти, серед яких – хор «Етерія», Прикарпатський ансамбль пісні і танцю України «Верховина», львівський гурт автентичного співу «ЖИВА» та інші виконавці.

Театр

4 грудня у Київському національному академічному театрі оперети відбулася церемонія нагородження переможців IV Всеукраїнського театрального фестивалю-премії «ГРА», заснованого Національною спілкою театральних діячів України. Цього року українські театри з 23 міст подали на розгляд фахової експертної ради премії 89 різножанрових прем'єр 2020 року. До шортлиста потрапило 12 вистав, які можна було дивитися онлайн. У списку лауреатів: «Це дитя» Закарпатського обласного угорського драматичного театру (найкраща драматична вистава); «Філоктет. Античний рейв» Львівського академічного драматичного театру імені Лесі Українки (найкраща вистава камерної сцени); «А хай то качка копне» Тернопільського академічного обласного театру актора і ляльки (найкраща вистава для дітей); «Лис Микита» Львівського національного академічного театру опери та балету імені Соломії Крушельницької (найкраща музична вистава у жанрі опери/оперети/мюзиклу); «VIÑO» Культурного

об'єднання «Хронотоп ЮЕЙ», Київський академічний театр драми і комедії на лівому березі Дніпра (найкраща хореографічна/балетна/пластична вистава); «Чорнобильдорф» Лабораторії сучасної опери *Opera Aperta* (найкраща пошуково-експериментальна вистава). Окрім цього, переможцями в індивідуальних номінаціях стали: О. Цимбаліст за роль Афродіти і В. Сидорко за роль Ероса (вистава «Філоктет. Античний рейв»); Р. Григорів та І. Разумейко за найкращу режисерську роботу, найкращу сценографію та найкраще музичне рішення (вистава «Чорнобильдорф»); Х. Слободянюк за найкращу хореографію (вистава «Чорнобильдорф»). Фестиваль транслювався для всіх бажаючих у форматі онлайн-трансляції.

9 та 10 грудня в Центрі сучасного мистецтва «Дах» у Києві пройшов XII «Тиждень актуальної п'єси». У програмі заходу – представлення драматургічних текстів фіналістів фестивалю в форматі сценічних читань, а також презентація збірки нової української драми «8» за участі авторів. Цього року до шорту конкурсу увійшли тексти Н. Захоженко, О. Тарасенка, М. Смілянець, О. Грушанської-Власової, І. Пружини, О. Маслової, Ю. Мироненко та В. Ченського.

18–29 грудня у столичному Національному центрі ділового та культурного співробітництва «Український Дім» відбулися покази музично-театрального перформансу «Вертеп. Необарокова містерія», створеного на основі рукопису Галаганівського вертепу XVIII століття – найдавнішого зі збережених українських вертепів із колекції Музею театрального, музичного та кіномистецтва України. Режисером дійства виступив Б. Поліщук. Перформери вертепу – вокалісти Н. Купчинська, Р. Кірш, О. Фіщук у супроводі клавесину Л. Титаренко.

Прем'єри вистав показали, зокрема, такі столичні театри: «Безталанна» за п'єсою І. Карпенка-Карого, «Радован III» за мотивами однойменної п'єси Д. Ковачевича (Національний академічний драматичний театр ім. І. Франка); «Музика кохання. Бенефіс Лариси Кадочнікової» за п'єсою «Жорж і Фридерик. Вона та Він» М. Кадо (Національний академічний театр російської драми ім. Лесі Українки); «Амадеус» за п'єсою П. Шаффера на музику В. Моцарта (Національний академічний театр оперети); «Стриптиз у літній день» за п'єсою С. Мрожека в перекладі Л. Андрієвської (академічний театр «Колесо»); «Ромео і Джульєтта» Ш. Гуно (муніципальний академічний театр опери і балету для дітей та юнацтва); «Легенди Бахчисарая» за мотивами кримськотатарських казок (академічний театр юного глядача на Липках); «Крюня» В. Кошелєва (академічна майстерня театрального мистецтва «Сузір'я»); «Ніч перед Різдвом» М. Гоголя (академічний театр ляльок «Замок на горі»); «Захмарна леді» за мотивами творів П. Треверс (муніципальний академічний театр ляльок на лівому березі Дніпра); «Дім, де переночував бог» Г. Фігейредо (академічний театр «Актор»); «Твій хтось» за матеріалами листів, щоденників і драматичних творів Лесі Українки (академічний театр на Печерську); «Той, що відчиняє двері» Н. Нежданої (Національний центр театрального мистецтва імені Леся Курбаса).

8 грудня у Львові оголошено лауреатів Всеукраїнського конкурсу на написання і постановку камерної опери для молодих композиторів та режисерів,

який ініціював Львівський національний академічний театр опери та балету ім. С. Крушельницької. Перемогу здобув твір «Сон Прокули» композитора Є. Петрова. Їхній з режисером А. Литвиновим творчий тандем отримав I премію у номінаціях «Камерна опера» та «Режисура». Відповідно до умов конкурсу, оперу буде поставлено на камерній сцені театру в Дзеркальній залі. Дитячу виставу «У пошуках королеви» композиторки Є. Марчук і режисера О. Співаковського відзначено II премією у відповідних категоріях. Спеціальним дипломом нагороджено композитора В. Богатирьова за твір «Я кличу тебе». До складу журі конкурсу увійшли композитори Б. Фроляк, О. Щетинський і М. Швед, режисери В. Вовкун і Г. Воловецька та музикознавиця Г. Дуб.

9 та 10 грудня у Кривому Розі на Дніпровщині відбувся V Всеукраїнський фестиваль музично-пластичного мистецтва «Мім-сесія». Гранпрі фестивалю здобула пластична драма О. Бельського «Пейзаж» (Криворізький академічний міський театр музично-пластичних мистецтв «Академія руху»). За високу майстерність і сценічну культуру нагороджено акторку Національного академічного драматичного театру ім. І. Франка Л. Кадирову (моновистава «Не плачте за мною ніколи» за твором Марії Матіос). Найкращим акторським дуєтом визнано О. Тарновську та М. Левченка («Осінній рок-н-рол» за п'єсою М. Хейфеца, Херсонський обласний музично-драматичний театр ім. М. Куліша). Режисера А. Романова і балетмейстерку Д. Жужуру відзначено за постановку балету «Буратіно» за казкою О. Толстого «Золотий ключик» (Запорізький муніципальний театр танцю). Також серед переможців: Криворізький театр «Академія руху», який представив пластичну драму «Акакій» за мотивами повісті М. Гоголя «Шинель»; Є. Сокольченко – виконавець головної ролі у виставі «Казанова» за творами М. Цветаєвої (Миколаївський художній драматичний російський театр); актори студентської «Мім-арт Лабораторії» (Київська муніципальна академія естрадного та циркового мистецтва) з казкою про історію пантоміми.

Серед театральних прем'єр, які поставили регіональні театри: «12 стільців» за романом Ільфа та Петрова (Херсонський обласний музично-драматичний театр ім. М. Куліша); «Навернений Грішник» за «Бориславськими оповіданнями» Івана Франка (Івано-Франківський національний академічний обласний український музично-драматичний театр ім. Івана Франка); «Різдво. Тризна» за поезією С. Жадана (Львівський академічний театр естрадних мініатюр «І люди, і ляльки»); «Лускунчик» за казкою Е. Гофмана, музика А. Зименка (Полтавський академічний обласний український музично-драматичний театр ім. М. Гоголя).

Музика

3–5 грудня в Національній філармонії України в Києві пройшов XVII Міжнародний фестиваль гітарної музики «Київ-2021». Цього року гостями події виступили знані гітаристи Франції, Італії, Іспанії. Також у фестивалі взяли участь Київський камерний оркестр, Академічний симфонічний оркестр Націо-

нальної філармонії України та ініціатор заходу, з. а. України, соліст Національної філармонії України А. Остапенко.

18 грудня Національна філармонія України відкрила цикл «Київська музика. ХХ–ХХІ століття» концертом творів Б. Лятошинського у виконанні піаніста А. Баришевського. Проєкт присвячено дослідженню музичної топографії Києва минулого століття та сьогодення. В межах циклу також звучатиме авангардна музика В. Загорцева, В. Годзяцького, постмодернізм В. Сильвестрова, ретроспектива С. Луньова та київська прем'єра твору О. Шмурака.

14, 16 та 21 грудня платформа *Kyiv Contemporary Music Days* разом зі столичною галереєю сучасного мистецтва «The Naked Room» організували серію концертів сучасної академічної музики «Дослідження білого», мета яких – віднайдення нових можливостей струнних інструментів, їх взаємодії між собою, а також зі слухачем. У приміщенні галереї можна було почути твори композиторів з України, США, Японії, Італії, Фінляндії та інших країн у виконанні скрипалів І. Завгороднього, А. Павлова, О. Смвжа та контрабасиста Н. Стеця. В межах проєкту відбулися подкасти за участі музикантів.

У ніч із 3 на 4 грудня в Києві тривав фестиваль авангардної електронної музики *Black! Factory*. На трьох фестивальних сценах – *Closer*, *Mezzanine* та *3rd Floor*, наживо виступило два десятки артистів із 8 країн, серед яких: *Zebra Katz*, *Broken English Club*, *Charlie*, *Paranoid London*, *Not Waving*. Цього року на *Black! Factory* дебютували нові київські колективи *dark disco* дует *Hungry Boys* від учасників *Gil'otina* та *punk/techno* проєкт *The Against*.

3–5 грудня у Львові та ще у п'яти містах України та Польщі під гаслом «Музична розкіш повноліття» пройшов ХХІ Міжнародний фестиваль сучасної імпровізаційної музики *Jazz Bez*. Розпочався форум із нагородження лауреатів Стипендії імені Маркіяна Іващишина. У 2021 році ними стали О. Максимов, М. Хемій та О. Кухар. У програмі *Jazz Bez* – концерти, Міжнародний джазовий науково-мистецький форум *Jazz Science-4*, конференція «Час на джаз» за участі українських й італійських викладачів, композиторів, музикантів, а також майстер-класи для студентів Львівської національної музичної академії імені Миколи Лисенка.

14–19 грудня Львівська національна філармонія ім. М. Скорика разом із Львівською облдержадміністрацією вже втретє організували Конкурс молодих вокалістів імені Василя Сліпака. В межах заходу слухачі мали змогу насолодитися численними фрагментами оперної музики світу, а також різнобарв'ям української музики. Міжнародне журі творчого змагання склали експерти з України, Франції, Польщі, Німеччини, Словаччини та Великої Британії під головуванням оперної співачки З. Кушплер. До конкурсу було допущено 76 вокалістів. Володарями першої премії стали вихованки Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського – Д. Колісан і Т. Тодуа. Конкурс проведено за підтримки Міністерства культури та інформаційної політики України та Фондації Василя Сліпака.

2–5 грудня у Трускавці на Львівщині пройшов IV Міжнародний конкурс вокалістів пам'яті Мусліма Магомаєва, в якому взяли участь професійні вико-

навці віком від 16 до 40 років. У конкурсній програмі: оперні партії, естрадні пісні з репертуару М. Магомаєва, а також обов'язковий твір – українська народна пісня «Дивлюсь я на небо». Першу премію здобули У. Джафаров з Азербайджану та українка Д. Назимчук. Другу премію розділили українські вокалісти В. Морозов і С. Павленко. Приз глядацьких симпатій – путівку до готельно-курортного комплексу «Карпати», отримала співачка С.-І. Іванчук. Організаторами заходу традиційно виступили н. а. України, голова Азербайджанського культурного фонду імені Мусліма Магомаєва Г. Аббасов та телеведуча, журналістка Н. Кудряшова.

22 грудня у Львівській національній філармонії імені Мирослава Скорика за ініціативи облдержадміністрації та облради відбувся мистецький проєкт – концертна програма, приурочена 210-річчю від дня народження поета, письменника Маркіяна Шашкевича. У проєкті взяли участь хор Львівської духовної семінарії Святого Духа, квартет бандуристок «Львів'янки», квартет «Дудаліс», струнний квартет Львівської музичної академії ім. М. Лисенка, солісти Львівської національної філармонії.

За визначні особисті заслуги у розвитку національного музичного мистецтва, високу професійну майстерність та багаторічну плідну творчу діяльність українському композитору Ігорю Покладу надано звання Героя України з врученням ордена Держави. 12 грудня в Національній опереті України відбулася літературно-музична зустріч «Ігор Поклад. По той бік роялю», присвячена 80-річчю митця.

Візуальні мистецтва

Виставка «Леся Українка: 150 імен», яку минулого року було організовано Міністерством культури та інформаційної політики України, Державним агентством України з питань мистецтв і мистецької освіти та агенцією *Postmen*, здобула нагороди у трьох номінаціях *Effie Awards Ukraine 2021*. Журі відзначило мистецький проєкт в категоріях «Культура та Мистецтво» (золото), «Крос-медійний сторітелінг» (срібло) та «Ребрендинг» (золото).

У межах міждисциплінарного проєкту українського художника В. Сидоренка «Всі кольори спектру – це біле світло» в столиці відкрито три виставки: «Технології травм» у галереї «Лавра» (3 грудня), «Безмежне життя Смерті» в Національному музеї «Київська картинна галерея» (10 грудня), «Нульовий рік. Ідея світла» в мистецькому центрі «М17» (16 грудня). Проєкт охоплює твори митця, виконані у різних жанрах: живопис, фотографія, відеоарт, інсталяції та скульптури за більш ніж 25-річний період.

У Києві також експонувалися виставки: «Бамбук у серці: Китайські живопис і каліграфія» – роботи сучасних художниць, які навчаються у носіїв китайських традицій (Національний музей мистецтв ім. Б. та В. Ханенків); «Ілюзія буття. Баланс» – скульптури В. Татарського в емалі, камені, залізі, бронзі, дереві, «Ельдар Гаджиєв» – картини азербайджанського художника в національному стилі (Національний музей Т. Шевченка); «Тіні предків. Я буду!» – картини О. Федорук (Національний заповідник «Софія Київська»); «IMAGINA-

RIUM» – артпроект І. Федоренко, «Як справа, так і зліва» – сатиричні картини полтавського художника Ю. Шаповала, «Reflections»/«Роздуми» – гобелени О. Пілюгіної (Музейно-виставковий центр «Музей історії міста Києва»); «Утопія корейського народу. Народний живопис» – роботи сучасних корейських художників у жанрі фольклорного живопису, «Мова емалі. Діалог з киянами» – роботи О. Ковалю в техніці гарячої емалі, а також чотири офорти майстра, «Невигадані історії» – авторські ляльки Я. Рассаднікової (Національний музей українського народного декоративного мистецтва); «Зимовий сад» – живопис К. Косьяненко (Музей книги і друкарства України); «Світ їх не впіймав» до 300-річчя Г. Сковороди та 135-річчя І. Кавалерідзе – живопис, графіка та скульптури сучасних митців із десяти країн світу (Музей-майстерня І. П. Кавалерідзе); «Казки мандрівниці Емми» – картини Е. Андрієвської (Музей української діаспори); «ДоДому на Різдво» – кераміка, малярство, дерев'яні скульптури, ткацькі вироби тощо І. Приходька, В. Шагали, Н. Ісупової, В. Омеляненка, І. Бобкова та інших українських митців (Національний центр ділового та культурного співробітництва «Український Дім»); «Заземлення» – проекти учасників резиденції «Заземлення в Соледарі», створені у форматі відео, фото, скульптури, живопису та інсталяції («IZONE»); «Корекція пам'яті» – картини П. Ряски («The Naked Room»); «Індекс» – мультимедійна інсталяція С. Петлюка («Voloshyn Gallery»); «Наполеон» – живописний проєкт О. Ляпіна й Ю. Соломка («Я Галерея»); «Faces.Обличчя» – портрети М. Вайсберга (Центр сучасного мистецтва «Білий Світ»); «Новорічний вернісаж» – живопис, графіка та колажі сучасних українських художників: А. Ворошилової, Г. Гридасової, І. Борщаківської, Е. Орро, М. Проскуріна, С. Проса, О. Глушук, О. Білої та Н. Довгошиї («Митець»); *Classic & Contemporary art* – ювілейний 50-й тихий аукціон класичного та сучасного мистецтва (Аукційний дім «Золотий Перетин»); «NONSCAPE» – пейзажі чернігівського художника С. Тонканова («KIRISENKOart gallery»); «Враження» – картини Л. Максимової (артгалерея «Шлях до себе»); «Крила» – пейзажі О. Кізуб, створені під час подорожей світом (Міжнародний аеропорт «Київ» ім. І. Сікорського).

14–21 грудня на базі Музею українського живопису в Дніпрі за підтримки Дніпропетровської обласної державної адміністрації проведено культурно-мистецьку акцію «Святкова Петриківка», присвячену красі українського розпису. У програмі: виставка творів станкового петриківського мистецтва, діджитал-інсталяція за мотивами петриківського розпису, лекції про декоративне орнаментальне мистецтво, майстер-класи та концерти.

22 грудня у Тернополі в межах проєкту «Бронзовий Тернопіль» презентовано макет історичної частини міста XVIII століття. Художник Д. Мулярчук виготовив мініатюрну інсталяцію на основі деталізованої карти 1797 року окружного інженера Антоніо Позареллі. Наразі в обласному центрі встановлено вже шість макетів у бронзі: середмістя довоєнного Тернополя початку XX століття, Парафіяльного костелу, першої державної Тернопільської гімназії, площі Старий Ринок, синагоги та міської ратуші 1884 року.

24 грудня на площі Ринок у Львові традиційно відкрито інтерактивну різдвяну шопку, створену майстром роботи по дереву, солістом гурту «Йорий Кльоц» А. Лубієм.

У містах України розгорнуто виставки: «Красота барвности» – кольорова графіка українських художників XIX–XX ст., «Vivat Akademia!» – твори викладачів Львівської національної академії мистецтв у межах святкування 75-річчя від часу заснування академії (Національний музей у Львові імені Андрея Шептицького); «Сторінки історії: час “відлиги”» – твори випускників Львівського державного інституту прикладного і декоративного мистецтва середини 1960-х років (Музей Львівської національної академії мистецтв); «Стіна» – живопис П. Ковача (Львівська національна галерея мистецтв імені Б. Г. Возницького); «Різдвяна містерія» – картини П. Сипняка («PM Gallery» у Львівському палаці мистецтв); «Як на Романа іменини...» – художнє скло та живопис майстрів Р. Дмитрика, Р. Опалинського, Р. Яціва та Р. Хруща («Арт-галерея мадам Пальмгрен» у Львові); «Сувої» – серія робіт К. Ганейчук у техніці вибійки та левкасу (музейно-культурний комплекс «Львіварня»); «Ревізіоністський синдром» – містифікація від художника Н. Кадана та письменника Ю. Андруховича на тему модерністської виставки 1931 року (Івано-Франківська ратуша); «Мені досі соромно викидати їжу – бабуся розповідала мені про Голодомор» – графічний проєкт А. Достлева та Л. Достлевої (Одеський національний художній музей); «Гори. Amore mio» – живопис А. Халікова (Чернівецький обласний художній музей); «Спорідненість» – графіка Михайла й Тараса Андрійчуків (Хмельницький обласний художній музей); «Ризик свободи» до 120-річчя М. Глуценка – понад 80 картин художника, «Неіснуючий світ» – перша персональна виставка К. Сіренко (Полтавський художній музей імені Миколи Ярошенка).

Журі міжнародної премії новаторської фотографії *Bird in Flight Prize '21*, організованої онлайн-журналом «Bird in Flight», оголосило імена переможців. Цього року на конкурс надіслано 375 проєктів із 52 країн. До шорт-листа увійшло 10 серій іноземних авторів, які було продемонстровано на великих LED-екранах київського торговельного центру *Gulliver*.

Своїх переможців визначив конкурс «Мандрівник-фотограф року» від спільноти *Voyagemakers*. Загалом українці подали на розгляд журі більш як 700 світлин. Абсолютним лідером серед одинадцяти найкращих тревел-фотографів став О. Хохоля зі знімком «Дерево життя».

Кіномистецтво. Кіновідеопрокат

23 грудня в Одесі нагороджено переможців III Конкурсу короткометражних кінопроєктів імені Кіри Муратової «Короткі зустрічі». Цього року призові місця розділили кіносценарії: «Гра всліпу» Р. Батицького та «Нахабне пограбування» Л. Гончаренко (перше місце), «Грудень-92» Р. Волосевича та «Кукурудзяне щастя» В. Бабуцака (друге місце), «Моя сім'я та інші звірі» В. Бакума та «Невидима колекція» К. Головка (третє місце). Спеціальної відзнаки директора Одеської кіностудії удостоєно авторку сценарію «Ая» О. Акудінову. Конкурс організовано та проведено за підтримки Міністерства культури та інформацій-

ної політики України, Державної агенції України з питань кіно та Одеської кіностудії.

3–5 грудня в межах фестивалю «Дитяче та юнацьке кіно незалежної України» в кінотеатрах мережі «Планета кіно» в Києві, Харкові, Одесі та Львові пройшли покази українських повнометражних фільмів: «Сторожова застава» Ю. Ковальова, «Крути 1918» О. Шапарева, «Тільки диво» О. Каретник, «Гуллівер повертається» І. Максимова, «Викрадена принцеса» О. Маламужа. Також глядачі мали можливість переглянути стрічки *online*. На завершення фестивалю було оголошено результати конкурсу фільмів, знятих дітьми, «Сучасний світ навколо нас». Перемогу здобула Я. Навроцька з Києва за роботу «Маріонетка соціальних мереж».

4 грудня у столичному кінотеатрі «Ліра» відбувся щорічний фестиваль «Київ. Із кінематографом у серці», присвячений кінематографічній історії столиці України. Його програму склали зустрічі з митцями, лекції та українські фільми. Серед фестивальных подій: прем'єра документальної стрічки А. Загданського «Національний музей»; лекція режисера О. Чорного «Київ кінематографічний» і покази фільмів «Антракт» Б. Івченка та «Дерево» О. Чорного; спеціальний показ документального фільму С. Буковського «В. Сильвестров».

2 грудня Довженко-центр у Києві розпочав спецпокази сучасного українського кіно. В межах програми «Нова генерація» демонструвалися «Атлантида» В. Васяновича, «Додому» Н. Алієва, «Українські шерифи» Р. Бондарчука та «Мої думки тихі» А. Лукіча.

Від 9 грудня на великі екрани країни повернувся фільм «Вавилон ХХ». Глядачі Києва, Одеси, Львова, Харкова, Сум, Ужгорода та Дніпра мали можливість подивитися оновлену версію режисерського дебюту І. Миколайчука. Роботи з оцифрування та реставрації картини виконано Національним центром Олександра Довженка.

Проект «Найкращі артфільми року» стартував 23 грудня в столичному кінотеатрі «Жовтень». У програмі – українські картини «Погані дороги» Н. Ворожбит, «Ми є Ми поруч» Р. Балаяна та інші фільми з ретроспективи світової кінокласики від *Arthouse Traffic*.

У Чернівцях відбулася прем'єра документального фільму О. Ткачука «Хто ми? Психологія українців». Героями стрічки стали, зокрема, свідки Голодоморів і учасники російсько-української війни.

Музейна справа. Охорона культурної спадщини

У грудні столичні музеї експонували виставки: «Код Дюрера» до 550-річчя від дня народження А. Дюрера – графічні твори майстра та його послідовників з колекції музею (Національний музей мистецтв ім. Б. та В. Ханенків); «Народжена волею, стверджувана зброєю!» до 100-річчя Української революції 1917–1921 років – артефакти доби утвердження української державності (Національний музей історії України); «Брама Заборовського – ікона стилю» до 275-річчя спорудження пам'ятки – матеріали, які розповідають про реставрацію споруди та її рецепцію митцями, поетами, істориками (Національний заповід-

ник «Софія Київська»); «Зірка, що від Києва возсіяла» до 370-річчя українського церковного діяча, письменника Дмитрія Ростовського – художні твори з фондів київських музеїв (музей «Кирилівська церква», Національний заповідник «Софія Київська»); «Різдвяні історії Києва» – близько тисячі ексклюзивних і колекційних експонатів кінця XIX – початку XX сторіччя: вітальні листівки, ялинкові іграшки та діди-морози (Музейно-виставковий центр «Музей історії міста Києва»); «Різдвяна ікона з фондової колекції Музею гетьманства» (Музей гетьманства).

18 та 19 грудня у Києві в просторах Мистецького центру «Шоколадний будинок» пройшов ХХІІІ курований маркет *KYIVNESS*, який отримав назву «Різдвяне інтермецо». На маркеті було представлено безліч вінтажних та локальних проєктів, міжнародних брендів, представників *upcycle* та *sustainable* мода, декору, кераміки, книг та прикрас. Гості мали нагоду побачити постійну експозицію музею зі зразками посуду колекції *S.Lab* та *Yova Yager*, а також виставку перших в Україні елементів дизайну з міцелію грибів.

Свої тематичні експозиції відкрили обласні музейні заклади, зокрема: «Осип Васків: невідома сторінка львівського авангарду» – понад 100 творів художника, представлених на публічний огляд уперше (Палац Лозинського, Львівська національна галерея мистецтв імені Б. Г. Возницького); «Архітектурна спадщина у творчості Андрія Карнабеда» – архітектурні пейзажі художника, архітектора А. Карнабеда (Національний архітектурно-історичний заповідник «Чернігів стародавній»); «Святий Миколай Чудотворець» – ікони з музейної колекції (Закарпатський обласний краєзнавчий музей ім. Т. Легоцького); «З родинного архіву. Неопубліковане» – півсотні рукописних раритетів: вірші, щоденники, нотатки В. Симоненка (Черкаський літературно-меморіальний музей Василя Симоненка, відділ Черкаського обласного краєзнавчого музею); «Дракони Меджибізького замку» – керамічні кахлі XV–XVII ст. (Державний історико-культурний заповідник «Межибіж» на Хмельниччині); «Українська домашня ікона» з приватної колекції – понад дві сотні ікон, що написані для родинної обрядової практики (Миколаївський обласний художній музей ім. В. Верещагіна); артефактів XII–XIII століття – ікони, церковні стародруки, раритетні листівки із зображенням храму (Гарнізонний храм святих апостолів Петра і Павла УГКЦ); віднайдених цьогоріч архівних документів ОУН, особистих речей повстанців, графічних робіт Н. Хасевича та його учнів (Музей національно-визвольної боротьби Тернопільщини).

У Полтавському художньому музеї (галереї мистецтв) імені Миколи Ярошенка створено цифровий архів творів М. Ярошенка, на честь якого названо цю мистецьку скарбницю. Віртуальне сховище на офіційному сайті музею вміщує 55 живописних і 118 графічних робіт художника-передвижника. Реалізували проєкт громадська організація «Центр розвитку мистецтва» і мистецька школа неформальної освіти «Камбала» за підтримки Українського культурного фонду.

2 грудня у Львові презентовано відреставровані польсько-українською групою майстрів фрески Франца та Себастьяна Екштайнів XVIII ст. на склепін-

ні колишнього костелу єзуїтів (нині – Гарнізонний храм св. апостолів Петра і Павла).

А на Волині в межах програми «Велике будівництво» завершено реставрацію родинних будинків Косачів, в яких розташовано Колодяжненський літературно-меморіальний музей Лесі Українки. Наразі триває наповнення інтер'єру відновлених приміщень.

3 грудня в Чернівцях у двоповерховій будівлі в центрі міста представлено концепцію майбутнього Музею української вишиванки. Кошти на ремонт приміщення збиратимуть на краудфандингових платформах, а відкрити музей планують у травні наступного року. Ініціаторами створення динамічного простору реліквій і технологій виступили співзасновники Дня вишиванки – Л. Воронюк, О. Ткаченко, М. Павлюк, С. Бостан та О. Шородок. Проект передбачає презентацію найкращих зразків вишитих сорочок з усіх регіонів України, використання сучасних технологій, інтерактивність, інклюзивність, комунікації з авторитетними майстрами та науковцями, грантову підтримку молодих митців, які працюють в галузі етнографії, міжнародну діяльність.

Декоративно-ужиткове мистецтво

14 грудня у Національному музеї у Львові імені Андрея Шептицького відкрито виставку інсталяцій з ажурних панно Д. Альошкіної «Щедрик». Мисткині-новаторці вдалося не лише відродити давнє українське ремесло витинанки, але й перетворити його на сучасне мистецтво.

Інклюзивні культура та мистецтво

Національний заповідник «Хортиця» здобув всеукраїнську туристичну премію *Ukraine Tourism Awards 2021* у номінації «Доступний туризм. Безбар'єрна культура». В межах державної програми «Велике будівництво» на Хортиці втілюється чимало безбар'єрних рішень. Зокрема для маломобільних груп населення тут створено зручну інфраструктуру, а для людей з вадами зору – тактильні елементи.

9 грудня у Львові відкрито оновлений Музей Івана Георгія Пінзеля. Завдяки спеціальній навігації він став доступним для відвідувачів з різними можливостями. Безбар'єрність у приміщенні забезпечується тактильною плиткою й звуковими маячками для гостей із вадами зору та підймачем для тих, хто має труднощі з пересуванням. Біля експонатів у музеї встановлено інформаційні таблички зі шрифтом Брайля. Розроблено також аудіодескрипцію для всіх робіт. Охочі можуть скористатися аудіогідом, який озвучив н. а. України О. Ступка. Проект втілено працівниками Львівської національної галереї мистецтв ім. Б. Г. Возницького разом зі студією універсального дизайну *ORFO*, громадським рухом «Соціальна єдність», громадською ініціативою *My future heritage*, громадськими організаціями «17» і *Happy today*.

А вже 23 грудня Львівська національна галерея мистецтв імені Б. Г. Возницького, громадська організація «17» та громадська ініціатива *My future heritage* презентували проекти «Цифровий архів ЛНГМ» і «Тактильна екскур-

сія». Онлайн-каталог творів зі збірки Галереї включає понад тисячу одиниць живопису, графіки, об'єктів об'ємної просторової пластики та 3D-моделей скульптур із фондів Олеського, Золочівського, Підгорецького замків, а також палаців Лозинського та графів Потоцьких. Мобільна виставка «Тактильна екскурсія» також забезпечує безбар'єрний доступ до об'єктів матеріальної культурної спадщини Львівщини. Наразі до експозиції входять тривимірні моделі чотирьох туристичних пам'яток – Олеського та Підгорецького замків, Палацу Потоцьких у Львові та Жовківської синагоги. Моделі будівель виготовлено шляхом фотополімерного 3D-друку та доповнено супровідними матеріалами та анотаціями шрифтом Брайля.

16 грудня в Харківському художньому музеї в межах проєкту «Крокуємо інклюзією», що реалізується за ініціативи Харківської обласної фундації «Громадська Альтернатива» та підтримки Українського культурного фонду, було представлено тактильні копії чотирьох картин із постійної експозиції музею: «Сніданок» Ханса ван Санта, «Прогулянка» А. Дюрера, «Надягають вінок» К. Трутовського та «Запорожці пишуть листа турецькому султанові» І. Репіна. Над адаптацією художніх творів для відвідувачів з вадами зору працювала місцева скульпторка Т. Альбицька-Костомарова.

3 грудня у столичному Національному центрі ділового та культурного співробітництва «Український дім» пройшов завершальний етап Всеукраїнського фестивалю творчості осіб з обмеженими фізичними можливостями «Барви життя». Програма включала відкриття експозиції декоративно-прикладного і народного мистецтва, що презентувала роботи майстрів з інвалідністю зі всієї України, а також Гала-концерт переможців фестивалю. Захід організовано Творчо-виробничим та навчально-дослідним центром розвитку сучасного мистецтва та туризму «Магніти України» за підтримки Міністерства культури та інформаційної політики України та Державного агентства України з питань мистецтв та мистецької освіти.

Цього ж дня було нагороджено лауреатів XXX Київського міського фестивалю творчості дітей та молоді з інвалідністю «Повіримо у себе». У заході взяло участь близько тисячі обдарованих дітей, які продемонстрували власні творчі здобутки у напрямках «Сценічні жанри», «Прикладне мистецтво», «Літературна творчість» та «Сучасні технології».

20 грудня в столиці відкрито мініскульптуру адміністративної будівлі міськради, обладнану рельєфно-тактильними табличками зі шрифтом Брайля, а також QR-кодом, сканувавши який можна дізнатися історію всієї вулиці Хрещатик. Модель стала вже четвертим інклюзивним об'єктом у столиці. Раніше було презентовано 3D-копії Софійського собору, фонтану Архістратига Михаїла та Пішохідно-велосипедного мосту.

29 грудня у Львові встановлено бронзову мініатюру Гарнізонного храму святих апостолів Петра й Павла (скульптор В. Одрехівський), адаптовану для людей із вадами зору.

Київський національний академічний Молодий театр разом із соціальною ініціативою «Дивись як чутно» від медіасервісу *MEGOGO* розпочав роботу над

адаптацією театральних постановок жестовою мовою. В межах проєкту 14 грудня у супроводі перекладача пройшла вистава «Секонд лав» за п'єсою О. Ісаєвої «Я боюся кохання».

Український фільм Т. Дроня «Із зав'язаними очима», який вийшов у широкий прокат 9 грудня, став доступним для людей із вадами зору. Звукопис до картини створила агенція «Доступне кіно» громадської організації «Боротьба за права».

Література

13–18 грудня в Києві пройшов четвертий мініфестиваль «Дні есеїстики». Традиційно 17 грудня, у день народження мовознавця, історика української літератури Ю. Шевельова, кульмінаційною подією фестивалю стала церемонія нагородження лауреата Премії імені Юрія Шевельова. Найкращою українською книжкою есеїстики 2021 року названо «Ласощі для Медора» А. Бондара (Видавництво Старого Лева). Спеціальні відзнаки Капітули отримали М. Рябчук за «Лексикон націоналіста та інші есеї» (почесний Амбасадор української есеїстики у світі) та С. Асєєв за «"Світлий Шлях": історія одного концтабору» (за відданість правам людини й мужність письма). Також уже вдруге під час церемонії було вручено Спеціальну відзнаку UA: Радіо Культура. У цій номінації за майстерність і новаторство в жанрі есею нагороджено літературознавицю В. Агєєву. Радіоверсія її твору «За лаштунками імперії. Есеї про українсько-російські культурні відносини» згодом прозвучить в радіоефірі. У межах «Днів есеїстики» відбулися дискусії, лекції, а також зустрічі з українськими та закордонними авторами. Зокрема гості мали нагоду відвідати авторські лекції про мистецтво написання есеїв А. Бондара, Т. Лютого та І. Славінської. Організаторами заходу виступили Український ПЕН і Києво-Могилянська Бізнес-Школа.

10 грудня в Київському академічному театрі «Сузір'я» урочисто вручено премію V Всеукраїнського конкурсу літературних творів імені Григора Тютюнника. Захід приурочено до 90-річчя митця. Цього року рейтинг лауреатів очолили твори «Нуль цілих нуль десятих» Р. Жаркової, «Марися з іншого берега» О. Смерек і «Пригоди домовичка Рудого» О. Дмитерко. Роботи ще 13 авторів увійшли до спеціально видрукуваного альманаху конкурсу. Також уперше за п'ятиріччя творчого змагання оргкомітет визначив переможців серед лауреатів попередніх років (номінація «Кращий серед кращих»). Гранпрі дісталось Л. Ясній (Київ) за повість «Упійманий домівкою». Конкурс засновано у 2016 році видавництвом «Самміт-книга», Українською бібліотечною асоціацією та меценатом, політичним та громадським діячем В. Скоциком.

BBC News Україна назвала переможців премії «Книга року BBC-2021». Участь у конкурсі взяло 39 видань із рекордної кількості претендентів – 134 найменування. Головну нагороду отримав роман А. Чеха «Хто ти такий?» (видавництва «Meridian Czernowitz»). Премію в номінації «Есеїстика» здобула збірка А. Содомори «Про що писати...» (видавництво «Апріорі»). Дитячою книгою року BBC визнано «Союз Радянських речей» П. Яценка (видавництво «Портал»). А у конкурсі «Читач року» перемогла Л. Даниленко за рецензію на

збірку оповідань С. Осоки «Три лини для Марії». Церемонія нагородження пройшла 17 грудня у Києві в Мистецькому арсеналі. Стежити за подією можна було також онлайн на сторінці *BBC News Україна* у *Facebook* та на каналі *YouTube*.

15 грудня у столичній Національній бібліотеці імені Ярослава Мудрого відбулася презентація антології українсько-кримськотатарських текстів (поезія, проза, переклади) «Кримський Інжир. Чаїр», яка вийшла в світ у «Видавництві Старого Лева». До антології увійшли твори фіналістів третього літературного конкурсу «Кримський інжир/Qırım inciri», організованого Кримським домом. У заході взяли участь автори та перекладачі, а також члени журі, зокрема, засновник конкурсу, журналіст, правозахисник А. Алієв, письменник, президент Українського ПЕН А. Курков, поетеса, дитяча письменниця, головна редакторка і співзасновниця «Видавництва Старого Лева» М. Савка, письменниця, координаторка проєкту «Кримський Інжир» А. Левкова, кримськотатарська поетеса і культурна діячка М. Сафет.

14 грудня у Львові вручено премію міста літератури ЮНЕСКО, яка присуджується міською владою. Головну нагороду цього року отримав полтавчанин С. Осока за збірку новел «Три лини для Марії» (художнє оформлення – М. Савки), а спеціальну відзнаку – І. Шувалова за книжку «Каміньсадліс» (ілюстрації В. Черняхівської). Загалом цього року до участі у конкурсі зголосилося 104 видання. Переможців обрало журі Премії Львова у складі літературознавиці І. Старовойт, філологів О. Бороня і С. Філоненко, літературознавця Д. Ільницького та письменника О. Сливинського.

Лауреатами Всеукраїнської літературної премії імені Василя Симоненка стали: В. Власюк (Черкаси) за збірку «НЕ моя, НЕМО я» (номінація «Найкраща перша поетична збірка»), М. Сидоржевський (Київ) за книгу поезій у прозі «Візерунки на пергаменті часу» та М. Слюсаревський (Київ) за збірку поезій «Жива мішень» (номінація «Найкращий художній твір»). Премію засновано Черкаською обласною радою та облдержадміністрацією за підтримки Національної спілки письменників України, Всеукраїнського товариства «Просвіта» ім. Т. Г. Шевченка та Ліги українських меценатів.

Всеукраїнську літературно-мистецьку премію імені Івана Дробного, встановлену Золотоніською міською радою разом із Черкаською обласною організацією Національної спілки письменників України, здобули К. Вербівська (Черкаси) за збірку поезій «Тополине танго» (номінація «Поезія»), І. Дубінін (Черкаси) за мемуарну повість «Іди, синку, іди...» (номінація «Проза») та В. Скляр (Золотоноша Черкаської обл.) за цикл пісень на слова І. Дробного (номінація «Музичне мистецтво»).

Також на Черкащині свого лауреата визначила конкурсна комісія з присудження Всеукраїнської літературної премії імені Данила Кононенка, яку заснували 2018 року Кам'янська міськрада та Черкаська обласна організація Національної спілки письменників України. Премію отримала черкаська поетеса Н. Горішня зі збіркою «Крик дощу».

Переможцем Всеукраїнського літературного конкурсу творів гумору й сатири імені Петра Гулака-Артемівського, який започаткувала Городищенська територіальна громада разом із Черкаською обласною організацією Національної спілки письменників України, у 2021 році став поет-гуморист І. Чорнозуб із книгою гуморесок і байок «Хто є хто».

На Вінниччині названо лауреатів Всеукраїнської літературно-мистецької премії імені Степана Руданського. Перше місце посів священник УПЦ Б. Пентюк за дослідження «Степан Руданський. Сторінки духовності». Друге та третє преміальні місця присуджено авторам гумористичних і сатиричних збірок М. Пасічника («Кордебалети») та З. Красуляк («Кава з пінкою»).

Видавництва *Vivat* і «Наш Формат» отримали премію Спілки українських підприємців. «Наш формат» відзначено за благодійний проєкт «Військо читає» (номінація «Соціальний проєкт року»), а *Vivat* – за комунікаційну кампанію по виходу книжки Мей Маск «Жінка, яка має план» (номінація «Креатив року»).

1–19 грудня в ужгородській книгарні «Кобзар» проходила традиційна акція «Письменник за прилавком». Зі своїми читачами спілкувалися М. Дочинець, С. Федака, А. Любка, Т. Літераті, О. Гаврош й інші українські письменники. В межах події було оголошено переможців традиційної щорічної літературної акції «Книга на Миколая». Серед них: Й. Кобаль («У долині древнього Ужа», категорія «Наукове видання»), Ж. Хома («Чарівний ліхтарик», категорія «Видання для дітей»), Л. Філіп («Ужгород. Рідне місто моє», категорія «Краєзнавче видання»), М. Дочинець («Різотрав'я», категорія «Художня книга»). Відзначено також ювілейне видання «Художники Закарпаття», присвячене 75-річчю з дня заснування обласної організації Національної спілки художників України (видавництво «Карпати», категорія «Краще презентаційне видання»).

Бібліотечна справа. Читання

13–19 грудня під гаслом «Знайди свою книжку!» в Україні вперше відбувся Національний тиждень читання, організований Українським інститутом книги разом із Міністерством культури та інформаційної політики України. Протягом цього тижня сотні видавництв, книгарень та бібліотек під спільною айденікою акції проводили активності різного формату, пов'язані з промоцією читання. Ініціативу підтримали Українська бібліотечна асоціація, Українська асоціація видавців та книгорозповсюджувачів, ГО «Форум видавців» і Мистецький Арсенал. Програма заходів у межах проєкту включала, зокрема: презентацію результатів дослідження читання серед українців, здійсненого компанією *Gradus Research* («Укрінформ»); книжкову виставку до 30-річчя Незалежності України (кулуари Верховної Ради України); показ онлайн-вистави «Я – Леся», поставленої на основі першої поетичної збірки Лесі Українки «Подорож до моря» луцьким театром «ГарМІДЕР», театральною майстернею «ДогориДригом» і мистецьким об'єднанням «Стендаль» (*Youtube*-канал Українського інституту книги); презентацію блоку казок «Супергерої» проєкту «365 казок на ніч» (сайт Українського інституту книги) та інші події. За підсумками активностей «Кольорові читання» та фестивалю «Ліга книгоманів» Українська бібліотечна асо-

ціяція за допомогою спеціального сервісу *Random.org* визначила двох переможців: Тростянецьку міську бібліотеку-філію (Сумська обл.) і Кам'янець-Подільську бібліотеку-філію № 6 для дітей (Хмельницька обл.).

23 грудня у столичній Національній бібліотеці України для дітей в межах форуму партнерів «Бібліотека. Влада. Громада» відбулося нагородження лауреатів почесного списку Міжнародної ради з дитячої та юнацької книги *IBBY*. Серед них: письменник О. Дерманський (книга «Мері»), ілюстраторка О. Кузнецова (книга «Пір'інка птаха-мрії» Р. Росіцького), перекладачка Н. Іваничук (книга «Антон та інші нещастя» Г. Скреттінга); видавництва «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА», «АВІАЗ» і «Видавництво Старого Лева»; номінанти на Премію імені Ганса Крістіана Андерсена за визначний внесок у розвиток дитячої літератури – художник-ілюстратор В. Єрко та письменник І. Андрусак; видавництво «Ранок» за участь у проєкті *IBBY 2021* «Видатні книги для молодих людей з обмеженими можливостями» (до колекції цього проєкту увійшло видання «Світ догори ногами» А. Альошичевої). Під час урочистого заходу також було нагороджено переможців Всеукраїнського огляду-конкурсу обласних бібліотек для дітей: Херсонську обласну бібліотеку для дітей імені Дніпрової Чайки (номінація «Інформаційні технології в роботі бібліотек»), Полтавську обласну бібліотеку для дітей (номінація «Організаційно-методична робота»), Тернопільську обласну бібліотеку для дітей (номінація «Краєзнавча діяльність бібліотек»), Харківську обласну бібліотеку для дітей (номінація «Соціальне партнерство бібліотек»).

15 грудня в приміщенні Центральної бібліотеки ім. Т. Г. Шевченка для дітей м. Києва урочисто нагороджено переможців рейтингу «Топ БараБуки» 2021 року. Зокрема до списку найкращих родинних видань українських авторів увійшли: «Таємниця життя та смерті» С. Ройз («Видавництво Старого Лева», номінація «Родинне читання»), «Пароплави і кити» Г. Фальковича (видавництво «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА», номінація «Поетична книжка року»), «Ел і Ева» Н. Білої (видавництво «Наш Формат», номінація «Проза для юнацтва»), «На північ від кордону» Т. Рубан (видавництво «Наш Формат», номінація «Вибір читачів») та інші книги.

Різними бібліотечними заходами відзначено такі ювілеї українських письменників, як 150-річчя К. Вороного, 145-річчя С. Черкасенка, 130-річчя М. Голубця, 125-річчя В. Чередниченко, 120-річчя Д. Гордієнка та Г. Мазуренко, 100-річчя Н. Гордієнко-Андріанової та В. Вакуленка, 90-річчя Г. Тютюнника, а також 200-річчя французького прозаїка Г. Флобера та російського письменника М. Некрасова, 140-річчя іспанського поета, лауреата Нобелівської премії Х. Р. Хіменеса, 130-річчя німецької поетеси, лауреатки Нобелівської премії Н. Закс, 120-річчя татарського письменника К. Наджмі, 110-річчя єгипетського письменника, драматурга, лауреата Нобелівської премії Н. Махфуза, 100-річчя білоруського письменника С. Александровича.

Медіаграмотність та кібербезпека

9–24 грудня у межах національного проєкту з медіаграмотності «Фільтр» Міністерства культури та інформаційної політики України, за кураторства нау-

ково-популярного медіа «Куншт» біля будівлі Київської міськради було розгорнуто інтерактивну виставку «Віднови контроль», присвячену захисту персональних даних, кібербезпеці та медіаграмотності. Проєкт склали одинадцять інтерактивних експонатів, що відтворюють твори українських художників та експертів, які працюють з технологіями штучного інтелекту, доповненої реальності, розпізнавання обличчя та інших цифрових інструментів.

Корінні народи. Нацменшини

15 грудня в Українському національному інформаційному агентстві «Укрінформ» у Києві відбулася презентація мультимедійної платформи з вивчення кримськотатарської мови для дітей «BÜLBÜL» («Соловей»). Ресурс створено за ініціативи Міністерства культури та інформаційної політики України студією «FeelCan production». Творці «BÜLBÜL» підготували анімаційні мультфільми, казки та пісні кримськотатарською мовою з оригінальними образами, авторською музикою та пейзажами Криму. Музичний супровід виконав Усеїн Бекіров. Контент проєкту можна використовувати у роботі з дітьми від народження до 5 років.

Аматорство

17 грудня у Херсонському обласному центрі народної творчості відкрито виставку декоративно-ужиткового мистецтва «Солом'яне Різдво». В експозиції – різноманітні дідухи, багатошарові різдвяні павучки, зірки, ангелики, вертепи, декоративні панно та інші вироби з натуральних матеріалів. Спеціально для цієї виставки майстрині різних територіальних громад Херсонщини зібрали двометрового дідуха з кількох сотень декоративних деталей.

25 та 30 грудня у Києві за підтримки Міністерства культури та інформаційної політики України і Національної спілки композиторів України відбувся I Міжнародний конкурс-фестиваль «Art-fest Новорічна зірка». Творче змагання проходило у дистанційному режимі. Гранпрі конкурсу виборов колектив бандуристів «Зорецвіт» Лубенської школи мистецтв (Полтавська обл.).

Матеріал підготувала

Кобзаренко Л. П., провідний редактор
відділу наукового аналізу та
узагальнення інформації

Комп'ютерне опрацювання та редагування **І. Г. Піленко**

Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 1,6. Б/т. Зам. 9. Безплатно

НБУ імені Ярослава Мудрого, Київ-1, Грушевського, 1. Тел. 278–85–12